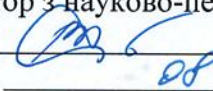

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

доцент: В.В.Ходоровський

“ 30 ” 2024 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ВОЄННО-ПОЛЬОВА ТЕРАПІЯ»**

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 222 Медицина

Освітній ступінь магістр

Курс навчання 5

Форма навчання денна

Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

«30» серпня 2024 року (протокол № 5).

Завідувач кафедри
професор

О.С.Хухліна

Схвалено предметною методичною комісією з терапевтичних дисциплін
«30» серпня 2024 року (протокол № 9).

Голова предметної методичної
комісії
професор

В.К.Ташук

Чернівці – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, oksanakhukhlina@gmail.com; Мандрик Ольга Євгенівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, mandryk.olha@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini-klinichnoyi-farmakologiyi-ta-profesijnih-hvorob/
Веб-сайт кафедри	https://vmed.bsmu.edu.ua/
E-mail	therapy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Фастівська, 2
Контактний телефон	+38 (03722) 6-18-06

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	2
Загальна кількість годин	60
Лекції	6
Практичні заняття	24
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Воєнно-польова терапія – комплекс клінічних дисциплін, які вивчають захворювання терапевтичного профілю, що виникають у воєнний час та при застосуванні бойових засобів ураження, внаслідок впливу військових професійних факторів або пов'язаних із діяльністю військ в екстремальних умовах мирного часу, а також питання організації надання терапевтичної допомоги у збройних силах. Такі захворювання кваліфікуються як бойова терапевтична патологія, у мирний час – терапевтична патологія екстремальних ситуацій.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcija-shhodo-oczinuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Буковинського державного медичного університету (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Анатомія людини	Тактична медицина
Фізіологія	Організація медичної допомоги в бойових умовах
Біоорганічна та біологічна хімія	Екстремальна медицина
Патофізіологія	Військово-медична евакуація
Фармакологія	Полеологія та військова хірургія
Гістологія, цитологія та ембріологія	Медична реабілітація поранених
Мікробіологія, вірусологія та імунологія	Військова токсикологія та біозахист
Інфекційні хвороби	Стрес-менеджмент та психологічна підтримка військових
Травматологія та ортопедія	Організація госпітальної допомоги в умовах

	війни
Хірургія	
Внутрішня медицина	
Невідкладна медична допомога	
Психіатрія та психологія бойових дій	
Радіаційна медицина та токсикологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Метою викладання дисципліни «Воєнно-польова терапія» є підготовка спеціаліста з достатнім обсягом теоретичних знань і практичних навичок для встановлення діагнозу гострого отруєння, гострого радіаційного ураження, невідкладних станів, що можливі в умовах ведення бойових дій, а також за умов природних та техногенних катастроф; надання невідкладної допомоги потерпілому в умовах воєнної ситуації та надзвичайних станів..

6.2.Основними завданнями вивчення є засвоєння теоретичних знань та практичних вмінь майбутніми лікарями з дисципліни «Воєнно-польова терапія».

Знати:

- особливості організації терапевтичної допомоги у воєнний час, характеристики сучасної бойової терапевтичної патології
- види іонізуючих випромінювань, одиниці їх виміру і дозиметрії, особливості радіаційних уражень мирного часу
- класифікацію патологічних змін внутрішніх органів у поранених, загальні синдроми вогнепальної рани, особливості захворювань внутрішніх органів (травлення, дихання, кровообігу, нирок) у поранених на етапах медичної евакуації
- загальну характеристику уражень отруйними речовинами, класифікацію, обсяги медичної допомоги

Вміти:

- проводити медичне сортування уражених на етапах надання першої лікарської та спеціалізованої терапевтичної допомоги ураженим
- визначати диференційно-діагностичні критерії ступенів тяжкості гострої променевої хвороби
- надавати медичну допомогу на етапах медичної евакуації при атипових формах гострої променевої хвороби
- проводити лікування захворювань внутрішніх органів у поранених на етапах медичної евакуації
- проводити профілактику захворювань внутрішніх органів у поранених
- проводити етапне лікування уражених отруйними речовинами протягом бойових дій
- проводити організацію невідкладної терапевтичної допомоги при гострих отруєннях на етапах медичної евакуації

Демонструвати: володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у військово-польовій терапії.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

1. інтегральні:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

2. загальні:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

3. спеціальні (фахові, предметні):

ФК1.Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК3.Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК7.Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК8.Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

ФК9.Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК11.Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна: збирати дані про скарги ураженого чи пацієнта в умовах ведення бойових дій, анамнез хвороби, анамнез життя; проводити медичне сортування хворих та уражених залежно від етапу евакуації, оцінювати інформацію щодо діагнозу, застосовуючи стандартну процедуру на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень; виділяти провідний клінічний симптом або синдром та встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання; призначати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого, здійснювати диференціальну діагностику захворювань; встановлювати попередній клінічний діагноз; визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання; визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання; встановлювати діагноз; визначати тактику надання невідкладної медичної допомоги на підставі діагнозу невідкладного стану; визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів; формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності; дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю; усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень; дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності; організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН) для дисципліни:

ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоналізовані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН 15. Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуацій та бойових дій, в т.ч. у польових умовах

ПРН 17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН 24. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Знати та вміти:

- Етіологію, патогенез, основні клінічні прояви, алгоритми діагностики захворювань внутрішніх органів (серця, судин, легень, бронхів, плеври, крові та кровотворення, гемостазу, нирок), радіаційні ураження, що виникають під час ведення бойових дій (військово-польові умови) в умовах воєнного часу, під час екологічних катастроф та надзвичайних ситуацій в умовах мирного часу;
- Вміти провести загальний огляд та фізичне обстеження пацієнтів
- Знати принципи проведення медичного сортування та медичної евакуації уражених;
- Вміти скласти план інструментальних та лабораторних обстежень при патології внутрішніх органів (серця, судин, легень, бронхів, плеври, крові та кровотворення, гемостазу), що виникають під час ведення бойових дій (військово-польові умови) в умовах воєнного часу, під час екологічних катастроф та надзвичайних ситуацій в умовах мирного часу;
- Формулювати діагноз захворювань внутрішніх органів (кардіологія, пульмонологія, гематологія, нефрологія, гастроентерологія, алергологія), згідно із сучасними класифікаціями;
- Вміти провести диференціальну діагностику із синдромосхідними захворюваннями
- Перелік уражаючих факторів, які використовуються під час ведення бойових дій (військово-польові умови) в умовах воєнного часу, а також діють під час екологічних катастроф та надзвичайних ситуацій в умовах мирного часу, їх якісну характеристику; порядок збору анамнезу;
- Класифікацію та клінічну характеристику бойових отруйних речовин (БОР), сильно діючих отруйних речовин (СДОР), критерії діагностики отруєнь БОР, СДОР;
- Етапи діагностичного пошуку при підозрі на отруєння БОР, СДОР; законодавчі акти МОЗ України, які регламентують принципи діагностики та профілактики отруєнь БОР, СДОР;
- Види іонізуючих випромінювань, одиниці їх виміру і дозиметрії, особливості радіаційних уражень мирного часу;
- Класифікацію патологічних змін внутрішніх органів у поранених, загальні синдроми вогнепальної рани, особливості захворювань внутрішніх органів (травлення, дихання, кровообігу, нирок) у поранених на етапах медичної евакуації;
- Загальну характеристику уражень отруйними речовинами, класифікацію, обсяги медичної допомоги;
- Вміти проводити медичне сортування уражених на етапах надання першої лікарської та спеціалізованої терапевтичної допомоги ураженим;
- Визначати диференційно-діагностичні критерії ступенів тяжкості ГПХ;
- Надавати медичну допомогу на етапах медичної евакуації при атипових формах ГПХ;
- Проводити лікування захворювань внутрішніх органів у поранених на етапах медичної евакуації
- Проводити профілактику захворювань внутрішніх органів у поранених
- Проводити етапне лікування уражених отруйними речовинами протягом бойових дій
- Проводити організацію невідкладної терапевтичної допомоги при гострих отруєннях на етапах медичної евакуації
- Принципи комплексної медикаментозної терапії кардіологічного, пульмонологічного, гематологічного, алергічного, нефрологічного, гастроентерологічного захворювання з ураженням супутньої патології;

Надавати медичну допомогу при невідкладних станах при захворюваннях внутрішніх органів (кардіологія, пульмонологія, гематологія, нефрологія, гастроентерологія) в умовах ведення бойових дій, при гострих отруєннях БОР, СДОР та радіаційних ураженнях, впливі ЕМВ, струму тощо.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Воєнно-польова терапія» Всього годин – 60/2,0 кредити

9.1. Конкретні цілі:

- визначати основні принципи організації надання медичної допомоги у випадку масових санітарних втрат в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій мирного часу;
- проводити медичне сортування за синдромологічним принципом;
- діагностувати за допомогою доступних в бойовій обстановці результатів дозиметрії, фізичного обстеження уражених і лабораторних досліджень основні клінічні форми радіаційних уражень;
- трактувати симптоми променевої хвороби при нейтронному опроміненні;
- визначати основні принципи патогенетичного лікування гострої променевої хвороби;
- призначити патогенетичне лікування ураженому іонізуючою радіацією на етапах медичної евакуації.
- сформулювати діагноз опікової хвороби;
- розпізнавати періоди опікового шоку, токсемії, септикотоксемії та відновлення, користуючись клінічними та лабораторними результатами;
- проводити медичне сортування обпечених, надавати їм долікарську медичну допомогу, першу лікарську допомогу, кваліфіковану терапевтичну допомогу;
- сформулювати діагноз при терапевтичних ускладненнях вогнепальної рани та призначити комплексне патогенетичне та симптоматичне лікування на етапах медичної евакуації;
- розрізняти, за допомогою доступних в бойових обставинах методів, загальні синдроми та основні вісцеральні органопатологічні зміни у випадку уражень вибуховою хвилею та синдрому тривалого здавлювання;
- встановлювати розгорнутий діагноз змін, викликаних вибуховою хвилею, і виникаючих під час синдрому тривалого здавлювання;
- призначити лікування ураженим ударною хвилею під час синдрому тривалого здавлювання на етапах медичної евакуації;
- розпізнавати отруєння, виявляти небезпечні для життя стани, організовувати і надавати невідкладну терапевтичну допомогу при них;
- розпізнавати у хворих та уражених стан, який потребує надання невідкладної медичної допомоги за життєвими показаннями;
- надавати невідкладну допомогу: проведення закритого масажу серця, штучної вентиляції легень, користування апаратами для оксигенотерапії, оволодіння методами трансфузіології та ін.;
- діагностувати гострі отруєння БОР, СДОР, надавати невідкладну допомогу;
- діагностувати гостру коронавірусну хворобу, надавати невідкладну допомогу, проводити лікування ускладнень;
- вести протоколи надання невідкладної медичної допомоги у випадку загрожуючих життю станів на етапах медичної евакуації;
- надавати першу медичну, першу лікарську, кваліфіковану медичну допомогу у випадку утоплення.

9.2. Тематична структура модуля:

Тема 1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час
Загальні питання організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час. Характеристика сучасної бойової терапевтичної патології. Структура і

характер санітарних втрат терапевтичного профілю. Принципи медичного сортування хворих та уражених терапевтичного профілю. Види та обсяг медичної допомоги ураженим і хворим терапевтичного профілю на етапах медичної евакуації.

Класифікація бойових отруйних речовин (БОР), сильно діючих отруйних речовин (СДОР). Механізм токсичної дії. Клінічні прояви уражень отруйними речовинами: БОР, СДОР (хлорвмісними, фторвмісними, чадним газом, аміаком, ціанідами тощо). Діагностика. Етапне лікування уражених отруйними речовинами: БОР, СДОР. Класифікація гострих отруєнь за періодами, стадіями, ступенями тяжкості. Специфічні ознаки ураження органів та систем з урахуванням токсичного агента. Лабораторно-токсикологічна діагностика отруєнь. Антидотне лікування. Обсяги медичної допомоги.

Тема 2. Радіаційні ураження. Поняття про променеву травму, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Етапне лікування хворих на гостру променевою хворобу. Атипові форми променевої хвороби

Види іонізуючих випромінювань, одиниці виміру і дозиметрії. Основні ланки біологічної дії іонізуючих випромінювань та патогенезу основних клінічних форм радіаційних уражень. Клініка та діагностика різних форм гострої променевої хвороби. Класифікація кістково-мозкової форми гострої променевої хвороби. Особливості клінічної картини в різні періоди захворювання. диференційно-діагностичні критерії ступенів тяжкості захворювання. визначення станів, що загрожують життю, на кожному з етапів евакуації. Принципи патогенетичного лікування гострої променевої хвороби з урахуванням провідних проявів захворювання. обсяг медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Види атипових форм гострої променевої хвороби. Особливості клініки гострої променевої хвороби при зовнішньому нерівномірному опроміненні, комбінованих радіаційних ураженнях, внутрішньому опроміненні, поєднаному опроміненні, нейтронних ураженнях і тривалому опроміненні невеликими дозами. Особливості радіаційних уражень мирного часу. Надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Хронічна променева хвороба (ХПХ), її варіанти, періоди. Клініка та перебіг хронічної променевої хвороби. Ступені тяжкості ХПХ, клініка, зміни в аналізах крові. Лікування хворих з ХПХ.

Тема 3. Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу. Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду).

Класифікація патологічних змін внутрішніх органів у поранених. Загальні синдроми вогнепальної рани. Класифікація патологічних змін внутрішніх органів у поранених. Захворювання внутрішніх органів у поранених: серцево-судинної системи, органів травлення, дихання, нирок, крові та кровотворення. Хвороби органів дихання у поранених. Хвороби органів кровообігу у поранених. Хвороби органів травлення у поранених. Хвороби нирок у поранених. Лікування хвороб внутрішніх органів у поранених на етапах медичної евакуації. Профілактика хвороб внутрішніх органів у поранених.

Уражаючі чинники ударної хвилі. Особливості клініки та лікування при ураженнях ударною хвилею на етапах медичної евакуації. Синдром тривалого здавлювання. Визначення. Патогенез, класифікація, клінічні прояви. Обсяг допомоги на етапах медичної евакуації.

Опікова хвороба. Визначення, патогенез та класифікація. Основні клінічні прояви та ускладнення. Діагностика. Особливості вісцеральної патології в залежності від періоду хвороби та ступеня і площі опіків. Типові ускладнення перебігу опікової хвороби, діагностика. Медичне сортування обпечених. Етапне лікування хворих з опіковою хворобою. Особливості лікування опікового шоку.

Поняття про перегрівання, переохолодження. Ускладнення з боку внутрішніх органів при дії термічних факторів. Особливості клініки, діагностика. Профілактика та етапне лікування. Клінічні форми уражень електричним струмом, особливості клінічної картини, надання невідкладної медичної допомоги.

Тема 4. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації. Бойова психічна травма. Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування.

Невідкладні стани (гостра судинна недостатність, гостра серцева недостатність, коми, гостра дихальна недостатність, порушення водно-електролітного обміну тощо). Основні причини, патогенез порушень гемодинаміки при різних формах гострої серцевої недостатності. Класифікація. Особливості клінічних проявів залежно від варіанту, стадії. Діагностика. Лікування. Стандарти діагностики та ведення хворих з короткочасною втратою свідомості. Тактика ведення хворих залежно від причини синкопе. Роль інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Лікування. Подальша тактика ведення хворих.

Види шоків. Існуючі стандарти ургентної діагностики та невідкладного лікування на етапах медичної евакуації. Тактика лікування шоків залежно від причини виникнення. Діагностика та лікування хворого з токсико-інфекційним шоком.

Диференціальний діагноз станів, що можуть призводити до гострої дихальної недостатності. Існуючі алгоритми діагностики. Невідкладна допомога на етапах медичної евакуації. Клінічні форми утоплення. Особливості перебігу хвороби, надання невідкладної медичної допомоги. Існуючі стандарти діагностики та ведення хворих з комами. Класифікація ком. Тактика ведення хворого залежно від причини коми. Роль інструментальних та лабораторних методів дообстеження. Невідкладна допомога та консервативне лікування. Термінальні стани. Надання невідкладної допомоги на етапах медичної евакуації.

Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування.

Тема 5. Підсумковий модульний контроль

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
Змістовий модуль «Воєнно-польова терапія»				– Доповідь реферату на практичному занятті – Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр – Участь у роботі студентського гуртка – Проведення наукової роботи та написання статей, тез – Участь у олімпіадах з дисципліни – Курація хворих із заповненням карти обстеження пацієнта
1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час	2	5	5	
2. Радіаційні ураження. Поняття про променеву травму, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Етапне лікування хворих на гостру променеву хворобу. Атипові форми променевої хвороби	2	5	5	
3. Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу. Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду)		5	5	
4. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації. Бойова психічна	2	5	5	

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
			СРС	Індивідуальна робота
травма. Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування.				
5. Порушення водно-електролітного обміну			2	
6. Гостра дихальна недостатність. Респіраторний дистрес синдром у дорослих			2	
7. Коми. Діагностика та невідкладна допомога			4	
8. Ураження електричним струмом. Дія електромагнітного (в т.ч. лазерного) випромінювання на організм людини			2	
Всього	6	20	30	
Підсумковий модульний контроль		4		
Всього годин – 60	6	24	30	
Кредитів ECTS –2,0				

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час.	2
2.	Гостра променева хвороба	2
3.	Невідкладні стани у військовій терапії. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час	2
Разом		6

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час	5
2.	Радіаційні ураження. Поняття про променеву травму, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Етапне лікування хворих на гостру променеву хворобу. Атипові форми променевої хвороби	5
3.	Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу. Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду)	5
4.	Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації. Бойова психічна травма. Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування.	5

5.	Підсумковий модульний контроль	4
Разом		24

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	- Підготовка до практичного заняття за темою «Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час». - Опанування методикою сортування уражених на етапах медичної евакуації. - Опанування методикою надання допомоги ураженим отруйними речовинами.	5
2.	- Підготовка до практичного заняття за темою «Радіаційні ураження. Поняття про променеву травму, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Етапне лікування хворих з гострою променевою хворобою. Атипові форми променевої хвороби». - Опанування методикою сортування уражених радіаційним випромінюванням на етапах медичної евакуації. - Опанування навичками трактування клінічного аналізу крові та мієлограми.	5
3.	- Підготовка до практичного заняття за темою «Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу. Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду)». - Опанування навичками трактування біохімічного дослідження крові (креатинін, загальний білок, білкові фракції, трансамінази, білірубін, електроліти).	5
4.	- Підготовка до практичного заняття за темою «Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації. Бойова психічна травма. Світова пандемія COVID-19. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування». - Опанування навичками трактування даних газового складу крові.	5
5.	- Порушення водно-електролітного обміну	2
6.	- Гостра дихальна недостатність. Респіраторний дистрес синдром у дорослих	2
7.	- Коми. Діагностика та невідкладна допомога	4
8.	- Ураження електричним струмом. Дія електромагнітного (в т.ч. лазерного) випромінювання на організм людини.	2
Разом		30

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Тема	Кількість годин
Індивідуальна робота: - Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр - Доповідь на науково-практичній конференції студентів та молодих вчених	2

• Підготовка 5 рефератів за темою СР та презентація доповідей на практичному занятті • Написання тез, статей	
Разом	2

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Воєнно-польова терапія, її предмет та методи, основні завдання.
2. Бойова терапевтична патологія, характеристика хвороб внутрішніх органів, які виникають під час бойових дій.
3. Характеристика та особливості санітарних втрат у сучасній війні.
4. Принципи організації терапевтичної допомоги під час бойових дій.
5. Функціональні обов'язки військово-польового терапевта у військовому польовому пересувному госпіталі (ВППГ).
6. Медичне сортування уражених та хворих на етапах медичної евакуації.
7. Обсяг медичної допомоги на етапах медичної евакуації.
8. Види іонізуючих випромінювань, коротка характеристика. Патогенез впливу на організм.
9. Види радіаційних уражень.
10. Променева травма: визначення, клінічні прояви, методи лікування та профілактики.
11. Поняття про гостру променеву хворобу (ГПХ). Класифікація ГПХ.
12. Основні лінії патогенезу ГПХ.
13. Клінічні форми ГПХ. Характеристика церебральної та токсемічної (судинної) форм; кишкова форма.
14. Кістково-мозкова форма ГПХ, ступені тяжкості.
15. Характеристика періоду первинної реакції на опромінення при кістково-мозковій формі ГПХ.
16. Критерії клінічної діагностики ступенів тяжкості кістково-мозкової форми ГПХ в період первинної реакції.
17. Латентний період кістково-мозкової форми ГПХ.
18. Період розпалу кістково-мозкової форми ГПХ.
19. Основні клінічні синдроми періоду розпалу кістково-мозкової форми ГПХ.
20. Відновний період кістково-мозкової форми ГПХ.
21. Динаміка лейкоцитів у різні періоди кістково-мозкової форми ГПХ.
22. Агранулоцитоз, клініко-лабораторна характеристика.
23. Лікування агранулоцитозу.
24. Зміни кількості тромбоцитів у різні періоди кістково-мозкової форми ГПХ.
25. Зміни кількості еритроцитів у різні періоди кістково-мозкової форми ГПХ.
26. Критерії діагностики ступенів тяжкості кістково-мозкової форми ГПХ.
27. Лікування хворих з ГПХ на етапах медичної евакуації.
28. Особливі форми ГПХ, перелічити, охарактеризувати.
29. Клінічний перебіг комбінованих радіаційних уражень, ступені тяжкості, періоди.
30. Поєднані радіаційні ураження, особливості клініки, прогноз.
31. Поняття про опікову хворобу, критерії визначення прогнозу, методи визначення площі опіків, формулювання діагнозу. Періоди опікової хвороби.
32. Опіковий шок, класифікація, клініка, лікування на етапах медичної евакуації.
33. Опіки дихальних шляхів, діагностика, клініка.
34. Лікування опіків дихальних шляхів на етапах медичної евакуації.
35. Поранення та причини виникнення хвороб внутрішніх органів під час поранень.
36. Основні чинники, які впливають на патогенез вісцеральної патології під час поранень.
37. Зміни крові залежно від об'єму крововтрати.
38. Загальні синдроми, які виникають при вогнепальних пораненнях.

39. Травматичний шок: фази, ступені тяжкості під час вогнепальних поранень, основні лікувальні заходи на етапах медичної евакуації.
40. Гнійно-резорбтивна лихоманка у випадку вогнепальних поранень та ускладнення. Рановий сепсис у випадку вогнепальних поранень та ускладнення.
41. Ускладнення, що виникають у випадку ураження органів дихання під час вогнепальних поранень.
42. Класифікація пневмоній у поранених, основні клінічні прояви.
43. Діагностика, лікування та профілактика легеневих ускладнень у поранених.
44. Ранні та пізні ускладнення серцево-судинної системи в поранених та їх діагностика.
45. Лікувальні заходи при хворобах органів кровообігу в поранених на етапах медичної евакуації.
46. Ускладнення, що виникають у випадку ураження системи травлення в поранених.
47. Ураження нирок, які виникають в поранених, їх клінічні прояви та діагностика.
48. Зміни у системі кровотворення у випадку вогнепальних поранень та методи їх усунення.
49. Уражаючі чинники вибухової хвилі.
50. Ураження центральної нервової системи, які виникають під впливом вибухової хвилі.
51. Ураження органів кровообігу, які виникають під впливом вибухової хвилі, вогнепальних поранень, в умовах бойових дій.
52. Ураження органів дихання, які виникають під впливом вибухової хвилі, вогнепальних поранень, в умовах бойових дій.
53. Ураження органів травлення, які виникають під впливом вибухової хвилі, вогнепальних поранень, в умовах бойових дій.
54. Ураження нирок, які виникають під впливом вибухової хвилі, вогнепальних поранень, в умовах бойових дій.
55. Лікування уражених вибуховою хвилею на етапах медичної евакуації.
56. Синдром тривалого здавлювання (стиснення), характеристика періодів клінічного перебігу.
57. Класифікація синдрому тривалого здавлювання (стиснення).
58. Хвороби внутрішніх органів у ранньому посткомпресійному періоді синдрому тривалого стиснення.
59. Хвороби внутрішніх органів у проміжному та пізньому періодах синдрому тривалого стиснення.
60. Лікування синдрому тривалого стиснення.
61. Невідкладна терапевтична допомога при гострій серцевій недостатності на етапах медичної евакуації.
62. Невідкладна терапевтична допомога при гострій дихальній недостатності, набряку легень на етапах медичної евакуації.
63. Шоки: класифікація, діагностика та принципи лікування.
64. Інфекційно-токсичний шок: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
65. Невідкладна терапевтична допомога при гострій судинній (шок, колапс, непритомність) недостатності на етапах медичної евакуації.
66. Невідкладна терапевтична допомога при гострому психомоторному збудженні, судомному синдромі, набряку мозку.
67. Діагностика SARS-CoV-2. Клінічні прояви, профілактика та лікування гострої коронавірусної хвороби.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- виписування рецептів на лікарські препарати з вказанням належності останніх до певних фармакологічних груп та показів до їх застосування;
- вирішення ситуаційних задач.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

за модулем «Воєнно-польова терапія»

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу, затвердженій МОЗ України.

Поточний контроль навчальної діяльності студентів здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому (підсумковому) занятті кожного змістового модулю. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити вибір препаратів, вміння призначати та трактувати результати змін впливу препаратів при конкретному захворюванні, встановлювати та обґрунтовувати критерії ефективності та безпеки дії, знаходити та аналізувати вплив клінічно значимих взаємодій.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу 70 балів. Студенту, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового модульного контролю, становить **80 балів**. Підсумковий модульний кредит вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 60% від максимальної кількості балів, що складає **50 балів**.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

за модулем «Воєнно-польова терапія»

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті. Для контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, ситуаційні задачі III рівня, контроль виконання практичних навичок з подальшою інтерпретацією отриманих даних тощо.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми в межах одного модуля є однаковою і визначається кількістю тем в модулі.

Оцінка з дисципліни «Воєнно-польової терапії» визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою модулів. Поточне оцінювання студентів по відповідних темах проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з подальшою конвертацією у багатобальну шкалу.

Перерахунок оцінки за багатобальною шкалою здійснюється з урахуванням кількості практичних занять в кожному з модулів.

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, а також індивідуальної самостійної роботи студентів контролюється на підсумковому модульному контролі.

Критерії оцінювання студентів при вивченні модуля «Воєнно-польова терапія».

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок							Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання			
			"5"	"4"	"3"	"2"	"5"	"4"	"3"	
Воєнно-польова терапія 60/2.0	1	4	24	19	14	0	24	19	14	70

Перерахунок балів при виконанні модуля «Воєнно-польова терапія»

Модуль «Воєнно-польова терапія»					ІСРС
№ теми	1	2	3	4	
Максимальний бал	24	24	24	24	24
Мінімальний бал	14	14	14	14	14

За поточну навчальну діяльність студент може отримати максимум **120 балів**. Ця оцінка вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно», на

кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу (курсова робота) (максимум 24 балів). **(24 x 4 + 24=120)**

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно», на кількість тем у модулі плюс мінімальна оцінка (**14**), яку студент може отримати за індивідуальну самостійну роботу: **14 x 4 + 14 = 70** балів.

Підсумковий контроль з модулю «Воєнно-польова терапія»

Підсумковий модульний контроль з модулю передбачає відповідь на 10 питань тестового контролю, вирішення ситуаційного завдання (практичної навички) та відповідь на 2 питання усної співбесіди.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає 80, при цьому оцінка за тестовий контроль – повинна складати 20 балів, за вирішення ситуаційної задачі – 20 балів, відповідь на питання співбесіди – 40 балів (по 20 балів за кожне питання).

Критерії оцінювання тестового контролю:

Максимально студент за тестовий контроль може отримати 20 балів, мінімально - 12 балів.

Критерії оцінювання виконання практичної навички (клінічна ситуаційна задача):

- «відмінно» - виконано без помилок;
- «добре» - виконано з несуттєвими недоліками, виправленими під час виконання самим студентом;
- «задовільно» - виконано з недоліками, скоригованими викладачем;
- «незадовільно» - не виконано.

Критерії оцінювання ситуаційної задачі - 20 балів – відповідь на «відмінно», 17 балів – відповідь на оцінку «добре», 14 балів – оцінка «задовільно», 0 балів – відповідь не зарахована.

Критерії оцінювання усної співбесіди за кожне питання: 20 балів – відповідь на «відмінно», 16 балів – відповідь на оцінку «добре», 12 балів – відповідь на «задовільно», 0 балів – відповідь не зарахована. (усього 2 питання усної співбесіди).

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів (обов'язково 12 балів за тестовий контроль), 14 балів за вирішення ситуаційної задачі, 12 балів за відповідь на кожне з 2 питань співбесіди).

Підсумковий модульний контроль		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	20	16	12	0
	Ситуаційна задача	20	17	14	0
	Разом	40	33	26	0
Теоретична частина	I питання	20	16	12	0
	II питання	20	16	12	0
	Разом	40	32	24	0
Всього		80	65	50	0

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою. Оцінка успішності студента з дисципліни виставляється студентам після завершення вивчення дисципліни.

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у чотирибальну шкалу, так і у шкалу ECTS.

Бали з «Військово-польової терапії» для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, що наведені у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»

Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженням регламентом. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка F виставляється студентам, які відвідали всі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Базова:

1. Військова токсикологія, радіологія, медичний захист : підручник / за ред. О. Є. Левченко. – К. : СПД Чалчинська Н. В., 2017. – 788 с.
2. Військово-медична підготовка: підручник для мед. (фармац.) ВНЗ України I-IV рівнів акредитації. М. І. Бадюк [та ін.]. 2-ге вид., допов. К. : Леся, 2015. 482 с.
3. Воєнно-польова терапія: підручник; за ред. Г.В. Осьодло, А.В. Верби. СПД Чалчинська Н.В., 2017. 620 с.
4. Мясников Г. В. Керівництво з Воєнно-польової терапії (спеціальна частина); М-во оборони України. Київ: Військ.-мед. департамент МО України, 2015. 251 с.
5. Бадюк М. І., Жупан Б. Б., Солярик В. В., Ковида Д. В. Оптимізація лікувально-евакуаційного забезпечення військових частин Збройних Сил України оперативно-тактичного рівня в умовах антитерористичної операції. Військова медицина України. 2015; 15 (1): 11-15.

19.2. Допоміжна:

6. Бадюк, М.І., Солярик В.В., Бадюк Л.М. Управління повсякденною діяльністю медичної служби : підруч. для лікарів-слухачів закл. (ф-тів) післядиплом. освіти. Українська військ.-мед. акад. К. : МП "Леся", 2015. 382 с.
7. Бебешко В. Г., Прістер Б. С., Омелянець М. І. Радіо-біофізичні та медико-біохімічні наслідки Чорнобильської катастрофи: шляхи пізнання та подолання: практичний посібник [для сімейного лікаря]. Ужгород: ТДВ «Патент», 2017. 504 с.
8. Верба А.В., Жаховський В.О., Лівінський В.Г. Медичне забезпечення Збройних Сил України: стан та погляди на перспективи розвитку : монографія. К., 2017. 420 с.
9. Візір В.А., Деміденко О.В., Садовиков А.С. Військова терапія. Питання для самостійної роботи студентів. («Внутрішня медицина». Модуль 2): Навч. посібник для самостійної роботи студентів V курсу медичних факультетів. Запоріжжя, ЗДМУ, 2018. 136с.
10. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій : підручник. за ред. М.А. Андрейчина [та ін.]. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2015. 320 с.
11. Військова терапія: навч. посібник. Хухліна О.С., Антофійчук М.П., Дудка І.В., Гайдичук В.С., Антонів А.А., Горбатюк І.Б. За ред. Хухліної О.С. Чернівці: БДМУ, 2016. 171 с.
12. Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій : метод. рек. для аудит. роботи студентів. Котвіцька А. А. [та ін.]. Х. : НФаУ, 2018. 52 с.
13. Власенко О.М., Охонько О.В., Галушка А.М. Надання домедичної допомоги при надзвичайних ситуаціях в умовах міста : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., допов. К., 2015. 56 с.
14. Вплив катастроф і війн на психічне здоров'я особистості та суспільства (досвід АТО) / О. В. Богомолець, І. С. Трінька, Ю. П. Романенко та ін. Військова медицина України. 2015; 15 (1): 70-80.
15. Гарбузова В.Ю., Михайлова Т.І. Порушення кислотно-основної рівноваги: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2015. 120 с.
16. Екстремальна медицина : метод. рек. до самостійної роботи студентів. А. А. Котвіцької [та ін.]. Х. : НФаУ, 2017. 36 с.
17. Екстрена медична допомога військовослужбовця на до госпітального етапі в умовах збройних конфліктів :навч. посіб. М. І. Бадюк [та ін.]. К. : СПД Чалчинська Н. В., 2018. 204 с.
18. Екстрена та невідкладна медична допомога : підруч. М. І. Швед [та ін.]. Тернопіль : ТДМУ : Укрмедкнига, 2016. 448 с.
19. Захист від хімічних і радіаційних факторів ураження : навч. посіб. для ВНЗ. О.Є. Левченко [та ін.]. К., 2015. 404 с.

20. Керівництво з медичного забезпечення Збройних Сил України : введено в дію наказом ГШ ЗСУ від 26.12.2013 року № 317. М. І. Бадюк [та ін.]. К., 2016. 512 с.
21. Левченко О.Є., Сагло В.І. Небезпечні хімічні речовини. Аварії на хімічно небезпечних об'єктах : навч. посіб. К., 2015. 196 с.
22. Лікарські рослини у військовій медицині : навч. посіб. / О. П. Шматенко [та ін.]. К. : МП Леся, 2017. 248 с.
23. Маркович І. Г. Біологічна безпека, інтегральна оцінка факторів її ризику : монографія. К. : Вид-во Людмила, 2018. 278 с.
24. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії: Навчальний посібник Ю.М.Мостовий. Вінниця: ДП ДКФ, 2020. 656 с.
25. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги «Гострі отруєння».
26. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги «Травма живота».
27. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги "Раптова серцева смерть".
28. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги "Гостра дихальна недостатність".
29. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги "Гіповолемічний шок".
30. Наказ МОЗ України від 15.01.2014 р. № 34 «Медичне сортування. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах»
31. Організація медичного забезпечення військ : підруч. для мед. (фармац.) ВНЗ України III-IV рівнів акредитації.: М. І. Бадюк, В. В. Солярик, В. П. Токарчук. – 2-ге вид., перероб. і допов. К. : МП "Леся", 2015. 492 с.
32. Організація медичного забезпечення збройних сил європейських держав : навч. посіб. з курсу інозем. мед. термінології. М. І. Бадюк [та ін.]. К., 2015. 104 с.
33. Основи організації медичного забезпечення Повітряних Сил Збройних Сил України : навч. посіб. М. І. Бадюк [та ін.]. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : СПД Чалчинська Н. В., 2018. 170 с.
34. Осьодло Г.В. Військово-прикладні аспекти сучасної гастроентерології: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Консоль», 2015. 388 с.
35. Оцінка радіаційної і хімічної обстановки : навч. посіб.. О. Є. Левченко [та ін.]. К. : СПД Чалчинська Н. В., 2015. 256 с.
36. Перша медична (екстрена) допомога з елементами тактичної медицини на до госпітального етапі в умовах надзвичайних ситуацій : навч. посіб. В. С. Тарасюк [та ін.]. – 2 вид., випр. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. 368 с.
37. Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини : стандарт підготовки І-СТ-3 / МО України. 2-ге вид. К. : МП "Леся" : МО України, 2015. 148 с.
38. Порушення кислотно-основної рівноваги: навчальний посібник. В.Ю. Гарбузова, Михайлова Т.І. Суми: Сумський державний університет, 2015. 120 с.
39. Психіатрія особливого періоду [Текст] /Ю.В. Рум'янцев,О.Г. Сиропятов, Г.В.Осьодло та ін. К., 2015. 227с.
40. Спеціальна обробка : навч. посіб. О. Є. Левченко [та ін.]. К. : Українська військово-

медична академія, 2015. - 184 с.

41. Тимчасова настанова з медичної евакуації поранених і хворих у Збройних Силах України на особливий період : затверджена наказом ГШ ЗСУ від 02.03.2016 року № 90 / О. А. Барбазюк [та ін.]. К., 2016. 60 с.
42. Удосконалення лікування та реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України з бойовою психічною травмою : метод. рек. / О. В. Друзь [та ін.]. 2015, К. : МП Леся. 52 с.
43. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: Вид. БДМУ, 2020. 464с.
44. Allied joint doctrine for medical support. NATO standard AJP-4.10. With UK National elements. 2015. Edition B, Version 1.

19.3. Інформаційні ресурси:

1. <https://www.deployedmedicine.com/>
2. <https://tccc.org.ua/en/guide/tccc-guidelines-2021-ukr>
3. <https://www.youtube.com/channel/UC1KVywSYzukCpo5tJT8xnkw>
4. https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-4.10_EDC_V1_E_2228.pdf
5. <https://internationalmedicalcorps.org/>
6. <https://coemed.org/>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Хухліна Оксана Святославівна - завідувач кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб, професор, доктор медичних наук;
2. Мандрик Ольга Євгенівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук.